

трибуна

arsenal® 10

Приемник на в. „Заводска трибуна“
Издание на „Арсенал“ АД

23 август 2024 г. • година XIV • брой 335

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ 100, офис 8 (срещу Митницата)

Стипендиантката на „Арсенал“ Преслава Желева: Чувствам се спокойна, докато уча в Чехия

Преслава Желева, студентка от Университета в Пардубице, Чехия, е една от младите надежди на „Арсенал“, получила шанса да следва магистратура като стипендиант на фирмата. Университетът в малкия чешки град, на 115 км източно от столицата Прага, не случайно е включен в списъка на Стипендиантска програма на фирмата. Създаден като специализиран в химическите науки, той има богати традиции в подготовката на кадри по специалности, свързани с взривното производство. Такава е и специалността на Преслава сега – „Инженерство на енергийните материали“.

През дълго чаканата лятна ваканция у дома, след нелеката година в университета, казанлъчанката разказва за пътя, който я води към „Арсенал“ и очакванията си за професионално бъдеще именно тук.

Преслава Желева, вече инженер-химик от софийския Химикотехнологичен и металургичен университет, специалност „Фин органичен синтез“, научава за Стипендиантската програма на „Арсенал“ от интернет като студентка втори курс и решава да кандидатства.

Продължава на стр. 5

Преслава Желева с ректора на ХТМУ проф. д-р инж. Сеня Терзиева-Келязкова и инж. Владимир Чучумиев от „Арсенал“ АД

С ПАЛАТКА И НА СТОП – ОТ БЪЛГАРИЯ ДО КРАЯ НА СВЕТА

Те са семейство пътешественици, за мнозина са авантюристи, за други – търсачи на силни усещания, или просто двама българи, любопитни да надникнат в тайните на нашата планета Земя. Благодарение на Маргарита и Цветин Шущаркови, на техния блог „Вълшебния керван“ и най-вече на съприкоснението с тях по време на изложбата „Картини от един Свят“ в Казанлък, научаваме за невероятните им приключения. Семейството е на път повече от две десетилетия с палатка и вдигнат палец на стол за следващата кола, лодка, каруца и така... до края на света. Цветин е роден в Казанлък, завършил е Математическа гимназия „Никола Обрешков“, инженер по професия, Маргарита е биолог.

Семейство Шущаркови на изложбата в Казанлък

Продължава на стр. 6

За резервации в ресторант „Орешака“: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

СТАНИ ЧАСТ ОТ НАШИЯ ЕКИП!

„НИМЕКС“ ЕООД

Ресторант „Орешака“

EIK 123094839

ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ

- Хигиенисти;
- Сервитьори;
- Готвачи;
- Управлятели.

Необходим документ при кандидатстване:

*Автобиография

За повече информация: 0700 70 717

НОВО!

Дигитален Ваучер Храна

Социална придобивка от ново поколение, с която работодателите мотивират служителите си, пестят време и оптимизират разходите си.

100% дигитално решение, с което служителите:

- + Плащат лесно и бързо с телефон или пластика
- + Имат достъп до мобилно приложение
- + Следят баланса и разплащанията си

Идънред България е оператор на ваучери за храна и лидер в предплатените корпоративни решения за служители.

За повече информация сканирайте QR кода или посетете: www.edenred.bg/edenred-plus/vaucher-hrana

АРСЕНАЛСКИ СЪТЪПКИ СПОМНЯТ ШИПЧЕНСКАТА ЕПОПЕЯ

Изтази година десетки казанъчани ще поемат към вр. Свети Никола в деня на честването на Шипченската епопея, запечатала подвига на родните опълченци и руските воини в славната битка, осигурила през август 1877 г. прелом на Освободителната война, дала началото на новата българ-

сегашното ръководство е секретар на ТД „Орлово гнездо“. Неговите арсеналски спомени са от времето, когато комбинирант има действащи Съвети по туризъм – с активни турис-

гяуров.

По думите на директора на НГМ „Шипка – Бузлуджа“, надписът върху историческата чешма, която в момента липсва, предстои да бъде възстановен. На това място в помощ на русите, да сменят загиналите, идват 12 български опълченци и затова именно тук в първите години на казанъчия туристически поход се фиксира крайната му цел – поклонение пред знамето на паметта на загиналите за

на на арсеналската база, и сега стои и се ползва постройката, която се видя специално за Цар Борис Трети, припомня директорът на НГМ „Шипка – Бузлуджа“ д-р Чавдар Ангелов.

Царят нощува тук за откриването на Паметника на Свободата през 1934 г.

Тук са били и срещат на Борис Трети с официалните гости, тук е организиран и празничният банкет, който царят дава за събитието.

Сега маршрутът на похода, който ще проведе и тази събота, е променен заради пленнишка сеч, обяснява настоящият секретар на ТД „Орлово гнездо“ Жельо Желев. Походът има същата изходна точка до Манастира в Шипка и, пресичайки Царския завод, се движжи нагоре, предимно в изкачване на стръмни участъци по маркиран

маршрут, чието знаци в някои метри не се четат добре. Походът на казанъчанци е част от национално събитие, чието два северни лъча тръват от Габрово – Соколският манастир или местността Узана.

Историята помни и видни политики, изкачили пеша върха. Президентът Румен Радев е качвал пеша Шипка от Соколския манастир по габровски лъч на августовския поход. В качеството си на председател на Народното събрание преди години ексслужебният премиер Димитър Главчев, познат като племенен турист, минал маршрута от юг само за 1 час и 20 минути, разказва Желев. От юг походът помни и участиято на председателя на Общинския съвет на Казанълък Николай Зла-

танов, зам.-областния управител Петко Карагитлиев и кметица на Шипка Веска Панайотова. Хрониката на похода регистрира и ентузиазирани туристи, дошли чак от южния граничен град Петрич.

В спомените на уникалния казанъчки маратонец Ради Милев,

който от години тръга от Царска чешма в Казанълък, съпствайки похода с бягане по асфалтовото шосе към върха с разятъ български трибагренник в ръка, новата традиция се следва от 1993 г. Тогава неговият „Клуб 15“ стартира първо със зимните

Походът по традиция започва от храм-паметника „Рождество Христово“

ска държавност. Походът стартира по традиция от Храм-паметник „Рождество Христово“ в гр. Шипка. Тази година е на 24-и август, събота, от 8.30 ч. сутринта, съобщават от Туристическо дружество „Орлово гнездо“.

Първите сведения за организирано изкачване тук са записани в издадената през 1984 г. фирменица „История на туристическото движение“. В нея се съобщава за

massova projava s uchastieto na arsenaletski turisticheski sektsiya

по повод 70-годишнината на Шипченската епопея през 1947 г., разказва Христо Карагяуров, конструктор екипировка, водач на градския поход повече от 20 години до 2012-а. Неговите спомени връщат лентата в началото на 1990-те, когато той поема дружината от ентузиасти, които изминават пеш над двучасовия маршрут през пресечени местности с денивелация повече от 600 м до височината от 1326 м в крайната точка. По това време „Арсенал“ има няколко сертифицирани планински водачи, които са ядрото на казанъчкото туристическо дружество, ръководено от друг арсеналец, секретарят Кръстьо Петков.

„В началото в ТД „Орлово гнездо“ започнахме с ученически походи за Шипченската епопея“, разказва Петков. Преди това той има 20 години ръководен опит в арсеналския спорт и фирмението туристическо дружество „Бузлуджа“, на което е секретар, след като първо отговаря за производствената гимнастика в предприятието, а после става спортен организатор. Ученическият маршрут тръгва от Шейново, където е една от възловите битки на Освободителната война през януари 1878 г. Походът тогава е двудневен. Преспива се в хижка „Бузлуджа“, до там се стига със скорошно изкачване, в което участват най-силните и подгответи младежи, докато останалите се качват с автобус, за да се включат във втория етап пеша от Бузлуджа към вр. Св. Никола. Там на учениците се изнася лекция, подготовена от Националния парк-музей „Шипка – Бузлуджа“. Запазване на историческата памет е другата цел на похода, освен идеята най-добрите туристи сред учениците да придобият добра туристическа техника. По пътя нагоре има любопитни предизвикателства, като преминаването през въжен мостове и други специално подбрани препятствия, спомня си Петков, който 25 години до поемането на

ти във всички заводи. Някои от тях като Кънчо Минков, началник на цех 120 на Завод 8, Александър Косев от Завод 8, Иван Чукуриев от Завод 5, Иван Дянов от Завод 8, Слави Хъдев – КАПП, Иван Ганчев

Освобождението на България. По онова време, когато походът е воден от Карагяуров, участниците, голяма част от които също арсеналци, са нощували във фирмения почивен дом. Те стигат до там от

Spomen ot posledniy poход kъм вр. Свети Никола на ТД „Орлово гнездо“, 3 mart 2024 г.

от завод 4 и Ангел Димитров от завод 6, са обучени в Централната планинска школа „Мальовица“.

Te sa diplomiirani planninski vodachi

заставали начело и на изкачването, посветено на Шипченската епопея. По тяхно време походът е по-сложен от сега, трае около 3 часа и половина и приключи на починачна база на „Арсенал“ под вр. Шипка. В двора на базата, която в момента не работи с посетители, и днес се виждат каменният гроб с мраморна плоча на кап. Аркадий Гришанов от 36-и Орловски полк, убит на 11-и август 1877 г., както и железният кръст, забит върху неголяма скала. В този гроб са събрани костите на 276 загинали опълченци и руски войници, разказва Христо Карагяуров. Наблизо е и кантарираното по-късно като чешма историческо изворче, описано в спомените на оживелите опълченци като мястото, където войните са отивали за вода под обстрела на турска войска. По време на боевете, в лягнатата жега, водата е била най-ценният източник на нова сила за руси и българи. Много са загинали вътре вътре на вода именно тук, сочат спомените на участници в събитията. Десетилетия наред поддържката на тези паметни места е работата на арсеналските синдикални организации. В последно време приложта изцяло е поел домакинството на базата Бончо Келчев, обяснява още Ка-

гр. Шипка, в движение покрай храм-паметник, заслон „Елвир“, „Момин гроб“, Царския завод, после към Вехтата чешма, „Копаците“, пресичане на пътя Бузлуджа – Паметника на свободата, пещерата „Кокалана“ и от там – към станцията на „Арсенал“. От приятелските срещи на туристите на върха са запазени безброй лични спомени, разказва дългогодишният водач на похода.

Точно на това място, в райо-

на арсеналската база, и сега

стои и се ползва постройката,

която се видя специално за Цар

Борис Трети, припомня директ

оръдия на НГМ „Шипка – Бузлуджа“ д-р Чавдар Ангелов.

Отчетно събрание на арсеналското

туристическо дружество на почивната

база под вр. Столетов, 1961 г.

Сн. от „История на туристическото

движение на МК „Фр. Енгелс“, 1984 г.

преходи в деня на националния празник 3-и март. После започват и летните преходи през август в чест на Шипченската епопея. Историята продължава почти три десетилетия с малки изключения по времето на Ковид-19.

Тази година изкачването е посветено, освен на 147-ата годишнината на Шипченската епопея, още и на 90-годишнината от откриването на Паметника на Свободата. Водачите предупреждават, въпреки лятото, туристите да тръгват с добра екипировка – удобни, високи над глезена, обувки, върхна дреха, дъждобран и суха храна.

На честванията край „Орлово гнездо“ на 24 август се очаква и президентът на Република България Румен Радев.

Диана Рамналиева

МАЯ ИВАНОВА ПОЕМА КЪМ ПОРЕДНОТО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО

Алпинистката Мая Иванова отново се отправя към поредното предизвикателство в своята спортна кариера, носейки със себе си националния флаг и знамето на „Арсенал“. За трети път тази година тя поема с фирмениот знаме към планински върхове, за да го развеси на надморска височина, където не всеки може да стъпи. През м. януари 2024 г. изкачи най-високия връх в Южна Америка – Аконкагуа в Андите, през м. май стигна до базовия лагер на Анапурна в Хималаите, където разяви фирмениот знаме и знамето на „Арсенал“. За трети път тази година тя поема към поредното предизвикателство, като по обективни обстоятелства, независещи от нея, се насочва към връх Казбек в Кавказ. Планината, може да се каже, че е позната, тъй като през минулата година тя покори първенца в планинската

система Голям Кавказ – връх Елбрус. За връх Казбек Мая тръгва сама от България, тя не

На 25 август Мая Иванова поема към поредното предизвикателство в кариратата ѝ на алпинистка

се издига на 11 километра до селището Степантсминда, разположено в долината на река Терек. На грузински името на върха се превежда като „Ледников връх“ или „Смразявящ връх“, които, освен със страховитото си име, се слави и като най-красивия връх в Грузия.

Тази година за изкачванията си на един от най-атрактивните и трудни планински върхове на нашата планета Мая Иванова, която работи в 0/730 на „Арсенал“ АД, получи финансова подкрепа от „Арсенал“, като с предоставените средства бе осигурена необходимата екипировка. Общинските съветници от Коалиция „Алтернативата на гражданите“ също подкрепиха алпинистката със свой дарителски жест. Изкачванията на планинските върхове през 2024 година Мая Иванова посвещава на 100-годишнината от установяването на „Арсенал“ в Казанълък.

Юлия Младенова

СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА – БЕЗ АНАЛОГ

Най-голямото богатство на „Арсенал“ – това са хората, многохилядният арсеналски колектив, който е горд с принадлежността си към компанията, чиято социална политика е еталон и няма аналог в страната. Машабни и всеобхватни, социалните дейности са ориентирани така, че да осигуряват баланс между активния труд и потребностите на работниците и служителите и на техните семейства и да повишават жизнения им стандарт.

Здравеопазването

Многообхватната медицинска дейност – профилактична и неотложна, се осигурява от ръководството на „Арсенал“ с постоянната съпричастност и помош на фирмени синдикати.

На **поликлиниката** са предоставени за ползване сградата, апаратурата и обзавеждането в 7-те специализирани кабинет и лабораторията. „Арсенал“ се грижи за основната поддръжка – ремонти, ВИК и ел.-инсталации, телефони.

Здравното обслужване на работниците и служителите в „Арсенал“ се осъществява и от **Звеното за Бърза и неотложна медицинска помощ** и **Службата по трудова медицина**, които са част от **направление „Безопасност и здраве при работа“**.

„Арсенал“ поддържа много добри контакти с няколко големи столични болници, както и с болници в Стара Загора. Извършват се и периодични безплатни профилактични прегледи от лекари-специалисти от Районна

поликлиника – Казанлък. Изключително адекватни действия и **безпрецедентни мерки за опазване живота и здравето на работещите** предприе фирмено ръководство по време на пандемията от **Ковид 19** от началото на 2020 г.: отпуски, задължителни предлазни маски и дистанция, мащабна дезинфекция – по два пъти на ден, термовизионни камери на входно-изходните портали, възможност за правене на тестове, ваксинационен кабинет.

Столовото хранене

Поечтняването на храната в 9-те напълно обновени фирмени стола е с 65%. Менюто е разнообразно, изготвя се по специален рецептуник за здравословно хранене. Централният стол работи и като кухня-майка, извършва и кетьерингова дейност. В работническите столове е въведена

Столовата в Завод 3, открита 2018 г.

Система за безкасово плащане – срещу представяне на персонална карта за столово хранене.

На всеки работещ в „Арсенал“ се осигуряват месечни ваучери за храна в максимален размер.

От началото на 2015 г., по идея на инж. Николай Ибушев, **всеки рожденник** във фирмата получава подарък от името на ръководството – **празнична торта**. Към 2022 г. броят на торти достига до 40-50 дневно. Арсеналските торти са от естествени продукти, без консерванти и набухватели.

Условията за труд и почивка

Арсенал АД е пример на национално ниво за добри практики в подобряването на условията на труд и във въвеждането на европейски практики в български условия, подчертават специализираните институции.

Обновяването и преооборудването на работните и би-

товите помещения в „Арсенал“ е непрекъснат и все по-интензивен процес. Осигуряват се и работно облекло и предпазни средства, безплатен транспорт, отопление,

заема и доброволно избраният размер на месечната вноска са сред удобствата, които касата предлага в дневно време. Към 2024 г. броят на членовете на ар-

Откриване на паркинга пред Централния портал, 2017 г.

медицински грижи, почивки. Част от придомовките се осъществяват с финансова подкрепа на синдикалната структура на КНСБ във фирмата.

Правят се и сериозни **екологични инвестиции** – изградени са две нови пречиствателни станции – до Завод 3 и в завод 4 в Мъглик. През 2021 г. изцяло е завършена газификацията на „Арсенал“.

Транспортът

„Арсенал“ осигурява безплатен транспорт за своите работници и служители, пътуващи от по-отдалечените общини – Стара Загора, Гурково, Николаево, Павел баня и ежемесечно изплаща и допълнителни финанси-средства на всеки от тях за отдалеченост.

Впечатляваща е и изградената **вътрешнозаводска пътна и лейна мрежа**, гръжките за която не спират. Дружество осигурява на трисмлен режим на работа вътрешнозаводски транспорт до Завод 3 и Завод 2 на площадката в Казанлък. А за тези, които спазват традицията да се придвижват с велосипеди, в предприятието са изградени велопаркинги.

За удобството на арсеналци, които пътуват до работата с личните си автомобили, фирмено ръководство осигурява места за паркиране. **Към 2022 г. общият брой на паркоместата в близост до двета портала е 1548, разположени в 5 паркинга** с 24-часово видеонаблюдение. Създаден е перфектна организация за безопасно движение и паркиране.

Съвързано с материалната поддръжка на детското заведение, което по статут е общинско, се поема от „Арсенал“.

Детската градина се посещава от 180 деца. Единствено тук в целия регион всяка група е в отделна сграда. Има разкрит филиал и в с. Горно Черковище, Младият и ам-

Детската градина, 1934 г.

След направените разширения, последното от които е по случай 100-годишнината на „Арсенал“ АД в Казанлък, общата площ на паркингите е близо 42 дка, а паркоместата на паркинг „Запад“ достигат 1250.

През юбилейната 2024 г. е открит и паркинг на територията на Завод 4 в гр. Мъглик със 170 паркоместа. Бездплатното море

Всяка година през летния сезон арсеналци и техните семейства имат прекрасна възможност да почиват в хотелския комплекс „Арсенал“ в град Несебър, който предлага чудесни условия и всички възможни екстри за приятна почивка.

През юли и август почищаващите ползват значителни отстъпки от цената. Децата до 6-годишна възраст **почиват безплатно**, а тези от 6 до 12 г. ползват намаление от 50%. През месеците юни и септември предприятието осигурява **бездплатен отидих на над 2000 добри производственици, специалисти и служители**, като поема всички разходи по едноседмичния им престой на база All Inclusive в морския комплекс.

ВСК – взаимната помощ

Взаимопомагателната каса в „Арсенал“ е основана през 1951 г. Тогава тя е най-многочислената и най-богатата в страната. За следващите 30 години изплатените заеми се увеличават над 60 пъти,

оборотните средства – 40 пъти, а собствените средства на членовете на касата нарастват над 100 пъти. Изключително ниската лихва, бързото получаване на

бицижен педагогически колектив е изцяло отдан на своите възпитаници, за да бъдат родителите им спокойни на работните си места. А децата радват арсеналци със свояте трогателни инициативи за Коледа, Баба Марта, Лазаровден, Великден и за Празника на „Арсенал“.

Мария Рашкова
Продължава в бр. 336

изплатените средства – 40 пъти, а собствените средства на членовете на касата нарастват над 100 пъти. Изключително ниската лихва, бързото получаване на

бицижен педагогически колектив е изцяло отдан на своите възпитаници, за да бъдат родителите им спокойни на работните си места. А децата радват арсеналци със свояте трогателни инициативи за Коледа, Баба Марта, Лазаровден, Великден и за Празника на „Арсенал“.

Мария Рашкова
Продължава в бр. 336

Коледен поздрав от малките буратинчета, 2023 г.

„АРСЕНАЛ“ АД - КАЗАНЛЪК

СТИПЕНДИАНТСКА ПРОГРАМА

Стипендантската програма на „АРСЕНАЛ“ АД е част от фирменията политика за привличане на млади специалисти, на които осигурява възможност за развитие и постигане на високи степени в професионалната реализация.

За стипендантската програма могат да кандидатстват студенти, обучаващи се в редовна форма на инженерните специалности на Технически университет – София и Технически университет – Габрово, както и инженерно-химични и физични дисциплини на Химико-технологичен и металургичен университет – София, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ и Университет „Проф. д-р Асен Златarov“ – Бургас, имащи приложение във фирмата.

С предимство се разглеждат молбите на завършилите средното си образование ученици от казанлъшките училища, независимо от профила им, и приети за студенти.

За периода на обучение фирмата осигурява месечни стипендии на студентите до 780 лева и изплаща техните семестриални такси (**сумарно до 8000 лева годишно според успеха**). Тези суми представляват значително перо за бюджета на всяко семестро със студент-стипендант. На арсеналските стипенданти се осигурява възможност за провеждане и на платени студентски стажове във фирмата. Допълнително предимство е възможността за продължаване на образоването в магистърска степен, включително и в европейски университети, по определени от дружеството специалности.

След завършване на висшето си образование всички стипенданти ще имат осигурено работно място по специалността във фирмата, гарантирано от двустранно подписан договор, **с ангажимент за работа в компанията за срок от 5 години**.

Стипендантска програма за учебната 2024/2025 година

„Арсенал“ АД определи пълни стипендантски програми по следните професионални направления от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (редовно обучение):

- 5.1. Машинно инженерство – 3 броя;
- 5.2. Електротехника, електроника и автоматика – 2 броя;
- 5.3. Комуникационна и компютърна техника – 1 брой;
- 5.9. Металургия – 1 брой;
- 5.10. Химични технологии – 5 броя.

Кандидатите за участие в Стипендантската програма могат да подадат молба в отдел „Кадри“, на е-адрес: kadri@arsenal-bg.com или на пощенски адрес: гр. Казанлък 6100, бул. „Розова долина“ № 100; тел. 0431/6-31-33, като приложат удостоверение за записване от съответния ВУЗ.

Срок за подаване: 30.08.2024 г.

Обявяване на класирането: 10.09.2024 г.

Общината избра терен за автогара, чака се процедура от БДЖ

На последната сесия на Общински съвет – Казанлък, бе отправено питане от общинския съветник Валентин Кралев от ПП ГЕРБ, свързано с автогарата в Казанлък. Според запитването му, настоящата автогара е понижена в най-ниската категория и е изразено намерение на Община Казанлък да направи нова автогара, която да е общинска.

В своя отговор кметът Галина Стоянова съобщава, че има избран терен за изграждане на общинска автогара. Това е част от ПИ (поземлен имот) с идентификационен номер 35167.504.9158 и урегулиран за УПИ (урегулиран поземлен имот) I-9158 за ж.п. гара, кв. 225, гр. Казанлък. По наша информация, въпросният терен е около казанлъшката ж.п. гара, като конкретното място

има вероятност да е или на запад от нея и от съществуващия строителен хипермаркет, или на изток от сградата на ж.п. гарата. Точното разпо-

криване на тръжна процедура до директора на „Железопътна секция – Пловдив“, но до момента такава не е открита, поради което все още не е

изгответ технически проект. В отговора се казва още, че търгът за отдаване под наем на недвижим имот – публична държавна собственост, е продължителна процедура, участнико в която предполага изпълнението на определени действия по нормативно установлен ред. Пред-

ложенето за финансирание и изпълнение ще бъде внесено в ОБС-Казанлък в случай, че Община Казанлък бъде определена за спечелила тръжната процедура.

Юлия Младенова

Ако се реши въпросът с терена, новата автогара ще се намира в района около ж.п. гарата в Казанлък

„Арсенал“ АД

Предлага работа за

ИНЖЕНЕР ХИМИЧЕСКИ ПРОЦЕСИ В ЗАВОД 4

ЗАДЪЛЖЕНИЯ:

1. Разработва нови технологии и подобрява съществуващите, с цел увеличаване на производителността на труда и намаляване на разходите на основни и спомагателни материали, ел.енергия и др., оказващи влияние на качеството и себестойността на произвежданата продукция в областа на корозионната защита на готовата продукция съобразно изискванията на нормативно техническите документи;
2. Постоянно контролира качеството на различните покрития и консервация на корозионна защита, обуславящи пригодността на готовата продукция за удовлетворяване на изискванията в съответствие с предназначението ѝ;
3. Извършва необходими разчети за химикали и другите материали, необходими за изпълнение на утвърдените технологии и оформя съответната документация и ги представя за утвърждаване по съответния ред;
4. Анализира и систематизира получените резултати от измервания и изпитвания на готовата продукция и информира за тях ръководителя на отдела;
5. Участва при разработването и внедряването на нормативно техническите документи за използваните в производството сировини и материали, както и при установяване на разходните норми и допустимия брак в производството;
6. Анализира произтичащите от качествата на сировините и материалите и от съблудавания технологичен режим причини за допуснатия брак и дава предложения за отстраняване;
7. Участва в приемателните комисии при извършване на ремонти на оборудването и съоръженията и дава мнения относно качеството на извършваните ремонти;
8. Провежда текущ контрол по състоянието на технологичното оборудване и уведомява ръководителя на отдела за установени нередности;
9. Участва при съставянето на актове и протоколи за качеството на материалите и за допуснатия в производството брак и ги подписва.

НЕОБХОДИМА КОМПЕТЕНТНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

1. Да знае техническата и технологическата документация на производството;
2. Да знае нормативните актове и вътрешните инструкции, определящи изискванията за качествените параметри на готовите изделия;
3. Да знае реда и изискванията за извършване на химико-физическите измервания, анализи и изпитвания в хода на производството;
4. Да знае стандартите, нормативите и други изисквания за оформяне на резултатите от извършените химически изследвания и анализи.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

1. Висше образование, специалност „Химия“;
2. Стаж по специалността – 1 година;
3. Нормативните актове, свързани с българските държавни стандарти.

Работещите в „Арсенал“ ползват всички придобивки от социалната програма на дружеството, включително ежемесечните ваучери за храна, празничните бонуси и бонусите към работната заплата.

Желаещите да кандидатстват могат да изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД: www.arsenal-bg.com/kadri, да ги получат от **Офис № 1 „Пропуски“ на Централния портал на дружеството в Казанлък бул. „Розова долина“ № 100**, или в **Офиса на „Арсенал“ АД в Стара Загора – бул. „Цар Симеон Велики“ № 118**.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес: kadri@arsenal-bg.com или подадени в посочените офиси в Казанлък и Стара Загора.

Всички позиции, за които „Арсенал“ АД търси работници и специалисти, са публикувани на фирмения сайт: <https://www.arsenal-bg.com/jobs>.

Тел. за контакти: 0882987799; 0882987754; 0431/57747; e-mail: kadri@arsenal-bg.com

Продължава от стр. 1 | СТИПЕНДИАНТКАТА ПРЕСЛАВА ЖЕЛЕВА: ЧУВСТВАМ СЕ СПОКОЙНА...

Но след среща лице в лице с представител на фирмениот

что се насочват към математика, информатика, медицина.

Само едно момче е инженер, най-добра-та ѝ приятелка е детска учителка. Затова на някои им се струва странно, че Преслава избира тази „мъжка“ професия.

„Външност, не е върно, че повечето химици са мъже, оказа се, че в университета повечето бяхме момичета и те учат по-серизно“, опровергава общото мнение тя. Като цяло, жените в България са по-задълбочени в ученето, показва опитът на Преслава. Самата тя е такова момиче – по-голямата част от следване-

не само на обмен по „Еразъм“, където обучението е по-леко. Има много от Източна Европа и бивши Източен блок – от Украйна, Армения, Казахстан... Няма никакви проблеми в общуващето помежду им. Самото обучение Преслава намира за много сериозно.

Учи се повече, отколкото в България

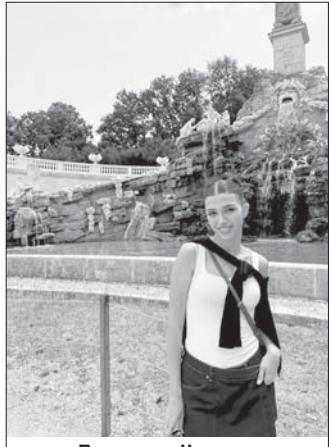
Темпото е много динамично, обяснява Желева. Всичко е на английски и, въпреки езиковите сертификати, които тя притежава, в началото е трудно. Затова ѝ се налага да чете по всяко време. За отдих остават малко дни, дори – часове. Най-доброто от всичко тук за нея е реалната връзка между съдържанието на учебните програми и производството в Завод 3 на „Арсенал“. Голямата част от упражненията в университета са в реала-

работят рамо до рамо, студен-тът се чувства подкрепен във всичко, което прави и във всеки момент.

Всичко е много интересно!

Това е изречението, с което Преслава Желева обобщава едногодишното си пребиваване в Чехия преди втората учебна година. Но признава, че тази страна тя не би заменила с България: „Не е като при нас...“. Дори Прага не я омагьосва, както е очаквала, Бърно повече ѝ харесва, повече напомня за родното. Преслава обаче не крие, че европейският начин на живот – с ред, чистота, благоустройствство, красива архитектура и взаимно уважение между хората, е нещо, което у нас липса, а е добре да го има. Което

„прескачат“ до там. Това е и любимият град на Преслава. След Казанлък, разбира се! Където ще се върне дногодина, за да даде на „Арсенал“ онова, което

Преслава в Чехия

ръководство е одобрена и по средата на следването си в ХТМУ – София тя вече е в списъка на бъдещите фирмени специалисти с висше образование, чието обучение фирмата избира да финансира. Когато решава да продължи и магистърската си степен по същата програма, тя вече познава отблизо „Арсенал“.

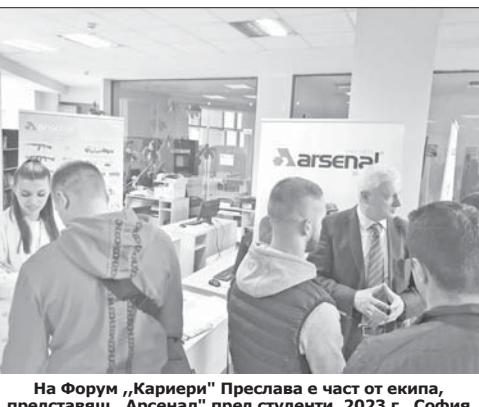
Своите задължителни студентски стажове е преминала в Завод 3,

изучила е цялото производство тук. Стажът е в преход през всички технологични процеси на завода – от лабораторията до края на цикъла: „Беше много интересно да видиш на практика как стават нещата, с които учиш в университета“, споделя стипендантката. Това е и времето, през което тя решава, че химията наистина ще бъде нейната професия. Като ученичка още не знае това, малко от приятелите ѝ в казанлъшката Природоматематическа гимназия избират тази наука за бъдещата си реализация. Пове-

то в Чехия прекарва в четене. Езиковата подготовка е само един семестър, казанлъшкантка знае чешки, колкото да общува в реална среда, но важното е, че е на „ти“ с английския, защото самото инженерно обучение е изцяло на този език.

Университетът в Пардубице има 8000 студенти в 130 бакалавърски и магистърски специалности, ориентирани основно към химията, химическите технологии, биохимията, информатиката, транспорта и инженерните материали, каквато е и специалността на Желева. Внейния курс са само четирима души, всички, без нея – чехи. Приемат я добре, само в началото – малко дистанцирано. Тук има много чуждестранни студенти,

в университета са в реала-

На Форум „Кариери“ Преслава е част от екипа, представящ „Арсенал“ пред студенти, 2023 г., София

среда – има много лаборатории на дейност с професионална апаратура, както и тестване в работна среда. Тясната връзка с преподавателите е нещото, което най-приятно изненадва Желева. Професори и студенти са близки помежду си,

Копринка, защото близостта до естество за Преслава е важна. Важна е и семейната връзка, студентката се кани да заведе майка си в Прага, вече успяла да й покаже Виена, която е съвсем близо до Пардубице и студентите често

е научила с негова помощ. Договорът с фирмата осигурява на Желева разходите за цялото обучение в Чехия – от 800 до 1000 евро месечно, общехиатие, което струва около 250 евро на месец и два самолетни билета годишно.

„Това финансиране от страна на „Арсенал“ е повече от достатъчно“

за да се чувствам спокойна, докато уча“, казва стипендантката Преслава Желева, която след кратката почивка на българското море продължава да учи и през лятото: „Предстоят нови три тримесеца, дипломен проект и обмен държавен изпит, за които трябва от сега да се готвя“, обяснява бъдещият инженер-химик от Завод 3 на „Арсенал“, преди през септември да се върне обратно в Пардубице.

Диана Рамналиева

АРСЕНАЛСКИ ВЕТЕРАНИ ИГРАЯТ ДЕМОНСТРАТИВЕН МАЧ

Футболни ветерани, шампиони от Работническото първенство през 1989 година, ще играят демонстративен мач на фирмения стадион на „Арсенал“ на 20 септември от 17 часа. Срещата е посветена на 100-годишната от установяването на военноматериална фабрика в Казанлък и

ните купи на национални спартакиади, регионални и други първенства. Арсеналци във футбола поддържат добър тим, който носи различни имена, но най-големите успехи са на отбор „Торпедо“, който играе доста години и в „Б“ футболна група. През 1989 г. тимът на дружеството

болен турнир, организиран от БФС. Провежда се от 1949 г. В него участват отбори на физкултурните колективи от предприятия и учреждения. До 1990 г. окръжните първенци заедно с първенците на колективите на физкултурните дружества от София, Пловдив и Варна се състезават чрез елиминации в два мача при разменено гостуване, за да изълчат четири отбора на финалисти. Те играят по системата „всеки срещу всички“ по един мач, като победителят се определя по броя на точките, а при равенство – по головова разлика.

В Ловеч арсеналци категорично се справят със своите съперници, побеждавайки последователно отборите на ОЗ „Енергия“ – Търговище с 2:0 и на финал домакините от ДФ „Електроинструмент“ – Ловеч с 3:1.

На 20 септември шампионите ветерани ще се срещнат с други ветерани от арсеналската школа в демонстративна среща, включвайки се в честванията на 100-годишния юбилей на „Арсенал“ АД.

Димитър Бахчеванов

ФК „Торпедо“ от 80-те години

се класира за финалите на работническите игри в Ловеч – от 22 до 25 юли, като преди това успешно се представя на регионалните турнири, на които се изльзват финалистите. Работническото първенство е фут-

Честит рожден ден на Христо Братов!

Честит рожден ден!

60 години е време, в което много вече е постигнато, но още повече предстои!

Запази упоритостта, с която преследваш целиите си, смелостта, с която атакуваш новите предизвикателства, и вярата, с която посрещаш всяко ново изпитание.

Желаем ти неизчепаема енергия, здраве и вдъхновение за нови постижения. Нека пътят в живота ти е лесен и интересен и нека всеки нов ден носи само радост и удовлетворение.

От колектив на ИЕ 1/108

Продължава от стр. 1

С ПАЛАТКА И НА СТОП – ОТ БЪЛГАРИЯ ДО...

Голяма част от живота им е преминала в странстване в Азия и Африка. За да запечатат красотата на различни племенни култури, на почти недокоснати от човека диви къщета на планетата, на хилдите среци с неизвестни, които са превръщат в приятели, на екстремните ситуации, от които животът се променя из основи, те написват два тома пътеписи „Палецът на свободата“ и „Пътеводител за омагьосани земи“. Откриват и магията на фотографията, с която улавят къщета време и състояния на душата. Последното им пътешествие е в Индия, а малко преди тази публикация семейството, което има малък син, се завърна от поклонническо пътуване в Рила. Ето няколко уникални щрихи от необикновени пътешествия на Маргарита и Цветин, част от които споделиха и в Казанлък.

Малайзия

Батек са последнитеnomади иловци събирачи на Малайзия. Те наброяват едва 2000 души,

Момиче от външните баду

группирани в малки фамилни единици, които живеят във временни лагери насред джунглата. Никога не строят същински къщи, а само навеси от бамбук и листа. За да се прекръвнат, те събират ядливи растения от джунглата и ловуват по строго определен кодекс – с копия за животните, движещи се по земята, и с дървени тръби със стрелки по птиците и по катерещите се по дървата животни. Уловът се разпределя между всички. Страхуват се от гръмотевични бури и, за да се предпазят, мъжете нанасят удари с нож по тялото си като жертва към боговете. Ловците събирачи са едва 0,005% от населението на

Бяд баду

че нищо, което не е съществувало по време на предадите им, не може да бъде приемо от общността и да съществува на територията им. Ходят пеша и боси, не ползват телефони и електроника, обличат се само в дреши, които сами са изтъкали.

Кратерът на вулкана Бромо, Бромо, Източна Ява, Индонезия

Земята, само 32 племенни групи в различни части на планетата, като всички са застрашени от изчезване. Ловците събирачи не познават земеделието и практикуват най-древната форма на човешка адаптация към околната среда от преди 10 000 години. Те са последната връзка на съвременния човек с праис-

торическото му минало.

Индонезия

Бадуите обитават планински

Пляж на остров Вануа Лава, Вануату

регион в Западна Ява и се делят на външни и вътрешни. Външните са около 10 хиляди души. Селищата им са 22 и са около и навътре в планината, като имат досег с цивилизацията. Външните баду служат като бариера срещу външни хора, които биха могли да навлизат в свещените вътрешни територии. Вътрешните баду живят на 3-5 часа във вене навътре в джунглата, обитават 3 села и наброяват към 400 души. Кастово са по-висши, живеят изолирано от останалия свят и се придръжат към древния си кодекс. Заради характерната бяла риза и бил тюрбан се наричат „белите баду“, докато външните са „черни баду“, защото се обличат в черно и индигово.

Достъпът до вътрешните баду е отрязан за чужденци. Индонезийци ги посещават със специално разрешение на външния лидер „джаро“ при условие, че не внасят нищо забранено, не снимат и не нарушават табутата. Основното правило е,

тели сме на изумително чудо – изригването на вулкан. Пред тази гледка няма как да не те полазят тръпки от необузданата мощ на земните недра. Един по-силен натиск отвътре и всички в радиус от няколко километра изчезвате завинаги“.

Тогийски острови, залив Томини в Северно Сулавеси

Баджо или баджу са наречани още морски цигани. Това са хора, които прекарват целия си живот в морето. Някои не са стъпвали никога на суши. Изхранват се само с риболов, търгуват морски перли и други ценни продукти срещу необходими провизии. Кръстосват моретата на Югоизточна Азия, като по-многочислени групи има около Филипините и Индонезия. Още от бебето се гмуркат и в резултат на това белодробният им капацитет генетично станал много по-голям от нормалния. Могат да стоят с минути под водата. Представляват интерес за учениците, заради уникатните им способности да задържат дъхъ си, да гледат под вода без маска и да се гмуркат на изумителни дълбочини без екипировка. Спечелили са си име на хора от амфиби.

Етносът батак от езерото Тоба, Северна Суматра

Батаките били изолирани в продължение на векове от осташалата част на света, вкл. и от съседни народи на острова, заради непроходимостта на обитаваните от тях територии. Едни от първите хора, свързали се с етноса, били холандски и немски мисионери през 19 век, скоро след като Индонезия преминала в състава на холандските колонии, известни като Холандски Източни Индии.

Преди масовото християнизране, батаки изповядвали сложни анимистични култове. Заради уседналия си начин на живот и развитието на земеделие, успели да създадат комплексна култура и цивилизация, със собствен календар, аристократия, жреци и писменост. Били канibalи, но канibalизъмът при тях не бил просто дивашка жестокост на нецивилизованни племена от джунглата. Той се разглеждал като специфична наказателна мярка срещу престъпници, извършили определени злодеяния. След 1900-та година канibalизъмът се счита за окончателно изчезнал на тези земи, под влияние на църквата и холандската юрисдикция. Потомците на тези канibalи все по-късно продават сувенири, гордо разказват подробности от тази церемония и прилагат християнски химни в околните църкви.

Папуа Нова Гвинея**Река Сепик**

Сепик е най-дългата река на остров Нова Гвинея – 1126 km. Достигането ѝ и плаването по нея се определя като „последното велико приключение на земята“. По бреговете на Сепик обитават племена, изключително рядко съществуващи кон-такт с външни хора. Мъжете се събират в т.н. „хаус тамбаран“ или „къща на духовете“, където

женското присъствие е табу. В тази къща се извършват ритуали за инициация на младите воини, при които кожата се нарязва и раните се посыпват с пепел, за да останат релефни белези, на-

животно, което го предпазва от беди и се призовава от мъжества на селото. Такива животни са скатове, морски костенурки, делфини, акули.

Фиджи

Сватбените облекла на Фиджи се изработват от кора на дърво. За да се ожени булката, е необходимо младоженецът да й подари „табу“ – зъб от кашалот. Табу са редки и не се продават. Обменят се като подаръци на сватби и между племенни вождове.

Остров Тавеуни

Той е третият по големина остров на Фиджи. Известен е с това, че през средата му минава 180-ият меридиан, който разделя земното кълбо на Източно и Западно полукулбо, дневният от вчерашния ден. В съвремието, за удобство, остръвът попада в един и същи ден.

Вануату

Вануату е островна държава в Южния Тихи океан. Тук церемониите за преминаване от юношество в зряла възраст са много важни. На остров Пентекост, за да докажат, че са съзрели, младежите трябва да се хвърлят от 30-метрова бамбукова кула в своеобразен бъндък скок, завързани за глезните с въже от лиана. Възрастните мъже също скачват, за да осигурят добра реколта от корените ямс. Преди церемонията живеят далеч от жени, въздържат се от сексуални отношения и се пречистват.

Виетнам

Макар и една от най-бързо-развиващите се страни на Югоизточна Азия, засега Виетнам си остава дом на големи традиционни общности. Интересен факт е, че 40% от населението на страната носи фамилното име Нгоян.

Южен Китай

Растението ориз е култивирано за първи път в Китай преди 8200-13 500 години. То е култура, най-широко консумирана като основна храна в света. В Китай вместо „Как си?“ за поздрав, хората се питат „Изиде ли си ориза днес?“. Етническите групи в Южен Китай са

Воин с пера - Папуа Нова Гвинея

Момченца с издълбано от един ствол дървено кану, Соломонови острови

се променили оттогава. По тъмните брегове, обрасли с джунгла и блести гори, не се виждаше и светлинка. В тази част на река-

Фиджийска сватбена премяна, остров Вити Леву

та нямаше почти никакви села. Всичко изглеждаше необятно и величествено“, споделят Цветин и Маргарита.

Соломонови острови

Соломоновите острови са съвернена държава, състояща се от 6 големи и 900 по-малки острова. Архипелагът се намира в Океания и е част от Меланезия, включваща още остронивите държави Папуа Нова Гвинея, Фиджи, Вануату и Нова Ка-ледония. Местните хора живеят изолирано, голяма част от населението почти никога не е влизала в контакт с външни хора.

Жителите на остров Малайта изработват местната валута от миди. За да си купят жена, соломонците трябва да заплатят голям брой нанизи от мидени пари. Всеки клан има тютемно

Оризища, провинция Гуййджоу, Южен Китай

известни с изкусто пригответия сладък, лепкав ориз, увит в банинови листа.

Подготви

Юлия Младенова

С огромна благодарност към Маргарита и Цветин Шуцаркови

Наталия Илиева, председател на Националното бюро за правна помощ: ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ ИМАТ ВСЕ ПОВЕЧЕ КУРАЖ

Наталия Илиева е юрист, председател на Националното бюро за правна помощ от 2020 г., а година преди това – негов зам.-председател. Бюрото е държавен орган, чрез който държавата осъществява достъп до правоъсъдие на хората от уязвимите социални групи.

Наталия Илиева участва в кръгла маса „Превенция на насилието“, организирана

тъль до правна помощ – хора от уязвимите социални групи, които или живеят под прага на бедност, или получават помощи за отопление, или са настанени в социални домове. Условията, на които трябва да отговарят, са изчерпателно изброени. Помощта е безплатна. Държавата се погрижила хората, които нямат възможности, да имат достъп до правоъсъдие.

Това е много, много важно. Говорим за една програма за равен достъп до правоъсъдие, която цели хората без възможности да могат да имат адвокат като всички останали граждани, които си наемат такъв спешни заплащане. Правна помощ се предоставя и в случаите, когато закононът предвижда задължителна защита – най-често това се случва в наказателно

производство. Тогава органите на досъдебното производство и съдилищата се обръщат към адвокатските съвети, за да бъде определен служебен защитник на лицето.

- **Увеличава ли се броят на хората, които ползват правна помощ у нас?**

- Да. Всяка година има ръст, това е свързано и с популяризирането на правната помощ. Ние правим всичко възможно информацията да достига до максимален брой хора – издаваме брошури всяка година, разпространяваме информационен видеоклип чрез национални медии. Информация може да се намери и в съдилищата, дори в метрото в София имаме кампания.

- **Как пострадалите от домашно насилие могат да ползват безплатната правна помощ? Нараства ли техният брой?**

- Да. Увеличават се ползвашите тази помощ, но не просто защото случвате на домашно насилие се увеличават, а защото хората все повече придобиват кураж да споделят за тези проблеми, вече говорят по-открито и по-смело.

- **А тези, които все още нямат смелост, какво споделят като свои притеснения?**

- Пред нас, като държавен орган, те не споделят. Споделят на националния телефон 0700 18 250 с адвокатите, които дават консултации всеки дневен ден в работно време, и пред адвокатите, които са им служебни защитници. Най-общо казано, законът посочва кои лица имат дос-

хората е, че Националното бюро за правна помощ преди две години взе нарочно решение, с което даде възможност на адвокатите, които дават консултации в Регионалните центрове за консулиране, да правят това и извън тях – на място в МВР, в Спешната помощ, в кризисните центрове.

- **Част от политиката на конфиденциалност ли е това или стремеж за по-бърза реакция в случаите на домашно насилие?**

- На незабавна реакция! Тя е резултат от действията на институциите след подписания преди две години Меморандум за сътрудничество за защита на жертвите от домашно насилие между Министерството на правосъдието, НБПП, МВР и адвокатските съвети, към които функционират Регионални центрове за консулиране. Така адвокатските съвети се задължиха да поддържат дежурен списък на адвокати, които са готови в случай, когато ги повикат, да отидат да консулират лицето на място. Това е една много бърза правна помощ, която дава възможност в много от случаите в рамките на 24 часа да се постига заповед за незабавна защита на пострадалите от домашно насилие. Разбира се, много са важни и консултациите с психолог и пострадалите трябва да бъдат насочвани към тях, но аз не знам в Казанлък има ли такава възможност.

- **Относно правната помощ – в Стара Загора ли трябва да отиде пострадалите, ако е от Казанлък или региона?**

- На нашия сайт има формуляри за заявления, които могат да бъдат свалени. Има и декларация, качена в раз-

много често и в рамките на 24 часа.

- **Може ли такава реакция да спаси човешки живот?**

- Категорично! Разбира се, фактическият състав на защитата се завършва, когато тази заповед за незабавна защита се връчи на насилиника от органите на МВР. Когато връването се забави, съществува риск насилиникът да намери пострадалото лице. Но отново подчертавам, изключително добро е взаимодействието с МВР. В много голяма степен тази координация се дължи и на тяхната инициативност.

- **Тази активност на органите резултат от обществената нетърпимост по случая „Дебора“ ли е?**

- Активността започна още преди това, с подписването на меморандума. Контакти ни с МВР станаха по-активни по повод един друг случай, отново в Стара Загора, който беше много тежък. Тогава успяхме за 24 часа да постигнем такава заповед, защото именно в Стара Загора, Велико Търново и Варна Бюрото изпълняващо проект по Норвежкия финансов механизъм, за който вече споменах, и една от дейностите по него бе създаването на координационен механизъм на местно ниво – взаимодействието на институциите при защита от домашно насилие.

- **Тази координация и бързата реакция на институциите е конкретна полза от осъществяването на проекта?**

- Да. Точно така, ползите са повече от една – създаването на координация между институциите за защита от домашно насилие, бързата им реакция, от една страна,

приложението има всичко, което е необходимо на едно лице, за да може да потърси помощ и защита.

- **Но не е тайна, че много пострадали още се страхуват. Къде е слабата връзка по веригата, която може да се скъса?**

- Съобразно координацията, която към момента следваме, няма къде да се скъса, защото съдите също реагират изключително отговорно и в рамките на същия ден се произнасят със заповед за незабавна защита. Държавата с тези си действия е заявила ясно волята си да се справи с този проблем.

- **Остава само да убедим пострадалите да се осмелият да сигнализират, да повърват в системата?**

- Те ще повърват тогава, когато са сигурни, че институциите ги защитават. А ние полагаме максимални усилия, за да ги защитим активно – чрез Бюрото за правна помощ, чрез адвокатите, МВР, кризисните центрове и всички институции, ангажирани с проблема.

- **А знаят ли пострадалите за възможността да бъдат приютени в кризисен център, докато търсят решение на проблема, не са ли малко центровете в страната?**

- Разбира се, има такава мярка по Закона за социалните услуги. С някои от центровете работим много добре, например „Самарян“ в Стара Загора. Пострадалите от Казанлък могат да се обърнат към тях. Те са много активни и дори подават заявленията на лицата, настанени при тях.

- **Тоест, местната общност като цяло трябва да бъде също активна, за да не разчита пострадалите само на държавните институции?**

- Разбира се! Обществото трябва да е непримиримо към домашното насилие. Държавата прави всичко възможно неправителственият сектор също работи.

- **Вие сте оптимист?**

- Да, защото виждам какъв е резултатът през последните две години. Нараства броят на заявлениета, което значи, че хората имат кураж да търсят подкрепа.

Това означава, че координацията с МВР върви добре. Служителите на МВР разясняват на всяко пострадало лице, че има право на правна помощ. Свързват се със съответната адвокатска колегия, която определя адвокат за консулиране на лицето. Ангажирани са хора по цялата верига, за да може да се случи тази защита.

Диана Рамналиева

По време на кръглата маса за превенция на домашното насилие

и от друга – създаването на мобилното приложение „Помогни ми“. В него има информация, полезна не само за пострадалите лица, а и за институциите, за адвокатите, там са адресите на всички национални центрове за консулиране, спешните телефони за търсение на помощ, отделите за социално подпомагане, неправителствените организации. В

ХРИСТО ФОТЕВ Господи, колко си хубава!

Христо Фотев /1934-2002/ е български поет, признат заявление в българската поезия. Автор е на над 20 книги – „Лирика“, „Обещание за поезия“, „Литургия за дelfините“, „Словесен пейзаж“ и др. Сред шедьоврите на любовната лирика е стихотворението му „Колко си хубава!...“.

Негови творби са преведени на няколко чужди езика. Бил е драматург на бургаския театър, член на Съюза на българските писатели и творчески секретар на Дружеството на писателите в Бургас.

Три пъти е удостоен с Литературната награда на Бургас. Носител е на наградите „Лео Яворов“, „Леньо Пенев“, „Никола Фурнаджиев“ и др. Първият носител е на „Златен Легас“ – за цялостно творчество, 1994 г. От 1995 г. е Почетен гражданин на Бургас, където днес, в Морската градина, е издигнат негов паметник. От 2008 г. се връчва на националната награда „Христо Фотев“. През 2009 г. е организирана Национална научна конференция „Христо Фотев в българска литература и култура“. През 2022 г. в Бургас паметта му е почетена с инициативата „20 години без Христо, но с поезията му завинаги“.

През 2024 г. се навършват 90 години от рождениято на големия поет.

Родният Истанбул. Христо Фотев е роден на 25 март 1934 г. в Истанбул в семейството на Фоти Тодоров и бургаскията Руска Янакиева. Бил второто момче, след брат си Георги. Дали му гръцко име, но тъй като се родил дребен и слабичък, за да го спаси, майката го кръстила на Исус Христос, когото в следродилна треска сънуvalа – той и казал, че, ако е кръстено, детето ще живее и ще се прослави.

Бежанската съдба. През 1940 г. семейството се преместило в Бургас, в махалата на бежанците – коджакафайлийската. Захивели в малка къщичка, били много бедни. Христо бил на 6 години. Бързо научил български: „Погълъчах този език, както дишах въздуха, както играех на улицата, както се бих и влюбях“.

Баща му бил автомобилър, искал Христо да стане инженер. Майка му, едва завършила 4-то отделение, непрекъснато четела. Именно тя настъпувала литературните опити на сина си, който също чете – много и безразборно.

Образоването. В началното училище Христо не бил от най-добрите ученици. Талантлив, но несериозен. Пишел стихове. Знаел наизуст всичко от Ботев, обожавал Лермонтов, имал Пушкин на руски, с огромно удоволствие четял Есенин, Пол Верлен и Валери Петров. През 1951 г., на пълен пансион, завършил фабрично-заводското училище в Сливен, там правел и стеничници. Мечтата му била Художествената академия, но не издържал изпитите.

Работата. Бил стругар към Минногеологики проучвания, моряк на риболовен кораб, художник в Ямбол, редактор на многостражка, драматург на театър в Бургас. След 1962 г., по думите му, не правел нищо. Ходел на една скала край морето, вадел миди, палел огън, рисувал. От 1964 г., повече от четвърт век, бил творчески секретар на Дружеството на писателите. Две години бил главен редактор на бургаския алманах „Море“, а през 1994 г. – отново драматург на театъра.

Творчеството. Стефан Цанев го определи като автор на „най-стичката поезия в българската ли-

тература“, Георги Константинов го нарежда до Димчо Дебелянов, а Румен Леонидов казва: „Сияеш като димашца цигара в здрава“.

Първото отпечатано стихотворение на Фотев е „Бригадиръ“, 1948 г. Отзивите за дебютната му книга „Баладично пътване“, 1961, издадена със съдействието на Радой Ралин, го окрилили. Приели го в Съюза на писателите. В книгата имало една поема – „Изпълкомът

заседава“, посветена на революцията, заряди която Недялко Йорданов го нарча „човек на честта“. След десети ноември много поети зачеркнали конюнктурното си творчество, но Фотев винаги включвал тази поема в изданията си.

Стихосбирката „Сантиментални посвещения“ се появила 6 години по-късно, след нея идват и другите над 20 – класика в родната лирика.

Централни теми в творчеството му са любовта и морето: „Морето! Най-голямото събитие!“. Спонтанните му изповеди са посветени и на майката, сина, бащата, родина, живота, смъртта, думите, мърчището, свободата. Предпочитал класическите форми, но пишел и в свободен стих – „висша организация на поезията“, според него.

„Ражддането“ е по един стихотворение при Фотев било продължителен процес. Президент избрал всяка дума. Често „пишел“ наум, в движение – на улицата, в кръчмата... Като го питали какво прави, отговарял – работи. Помнил. Накрая сядал да пише. Но трябало да бъде сам, да има хубав блясък и хубава химикалка. Много рядко

поправял. Бил неорганизиран, не пазел ръкописите си.

Колко си хубава! На М. К. – това посвещение стои под заглавието на шедьовъръ на Фотев: „Творчески импулс да напиша „Колко си хубава“ беше едно момиче, може би единствената ми любов в класически смисъл“.

Колко си хубава!...

Господи,
колко си хубава!

Колко си хубава ръцете ти.

И нозете ти колко са хубави.

И очите ти колко са хубави.

И косите ти колко са хубави.

Колко си хубава!

Господи,
колко си истинска.

Стихотворението е посветено на бургаската ученичка Милка Керемедчиева, дъщеря на зъболекар, която поетът познавал от дете. Любовта им била огромна, но мъчително трудна. Наранена от бояхма артист, тя заминала при леля си в Барселона и не се върнала.

Приятелите. Те били моряци, докери, художници, обикновени хора, но най-вече писатели – Божидар Божилов, Георги Джагаров, Атанас Далчев, Иван Радев, Александър Геров, Николай Лилиев, Константин Павлов, Михаил Неделчев... Общувал красиво, говорел така, все едно, че пише стихове.

Христо боготворял поета Иван Глейчев, приемал го за своя духовен баща. „От него научих най-важното – да бъда безмилостен към себе си. Животът му е урок по морал!“, изповядвал Фотев.

С Недялко Йорданов били като братя. Създали в Бургас писателско дружество и алманаха „Море“. После заминали за София. Йорданов споделял: „Той беше артист във всичко, което правеше. Дори, когато отпиваше от чашата си“. На Фотев той посветил спектакъла „Словесен пейзаж“, възпроизведен в Ленинград и в Народния театър в София. С Венедж Рашев, който го сравнявал с Франсъс Вийон, ходели в кафенето на писателите в София, незабравими дни имали и в Равадиново. Той осигурил от спонсори пари за публикуването на неиздадените му стихове.

С Петя Дубарова били не просто приятели, тя го смятала за свой духовен брат. Фотев бил омъгъсан от творчеството ѝ. С веднагено сърце реагирал на смъртта ѝ: „Отлетя в мига, в който се усъмни, че сме престанали да вярваме в крилете на смъртта“. Сърдечният ѝ стих „Колко си хубава, Господи!“

Личният свят на поета. Той общвал да мычи. „Има много мъльчиавици, но на Христо мъльчианието говореше най-много“, казвал Никола Инджов. Веднъж съпругата на Фотев, Виолета, го заварила във външни с няколко великолепни темпери“, които си мъльчиали. Така си казвали много неща.

Бил боях, цар на безкрайната бъркотия, в която се оправявал сам. Обичал компонантите на хубави жени и „сродни души“. Пеел фалшиво, но с много настроение. Не се тревожел от приказките на бургаските еснафи, че бил безотговорен и алкохолик. За него най-важен бил животът: „Щастие в това... да си жив!“. И в това – да не бъде предател.

Най-добре се чувствал в годините, когато не познавал деличното“. Не се интересувал от цената на хляба, дали же преспи в дома си или не. Не бил сушен. За пръв път облякъл костюм, единственият му, когато получил някаква награда. С него по-късно бил погребан.

Бургас бил най-голямата му любов. София, в която прекарал последното си десетилетие, го побубрала. Останал външни от политически и публичния живот, едва съгласил на скромен 60-годи-

по анцуг да купи хляб, минал приятел с кола и му предложил да го води в столицата. След седмица пратил телеграма до жена си: „Мила, и в София нямам топъл хляб“.

Истинското щастие го споходило с Виолета, третата му съпруга. Тя била влюбена в него от 18-годишна, когато откраднала неговата книга от библиотеката и прелипала стиховете му. Пътищата им се пресекли, след като съпругът ѝ, баща на дъщеря й Ива, починал. Била на 38. Задено излизали от трудните моменти, в които Уляна, с която били приятелки, я нападала, че е отнела Фотев от нея.

Виолета споделяла, че той издигал жената на пьедестал: „Не е до обикновеното кавалерстване и целуването на ръка. Никога не съм била обикновена жена в негово присъствие“.

Здравей, мълчание! „Чакам да ми се обади Бог...“, написал поетът. От млад имал прозрението, че смъртта не е най-ужасното нещо, а това, „че сме приживе във тъмната ѹ пластика“. Стихотворението завършила така: „Виновните сме ний! Здравей, мълчание!...“

През последното си лято в Равадиново, вече болен от сърдечна недостатъчност, Фотев рядко посрещал хора. Седял в дворчето, усмихвал се, но почти не говорел. Угаснал в дома си на 27 юли 2002 г. на 68 години – кратко и неусетно. Хандал. Приbral се в Стаята си. Легнал и казал: „Трябвам“.

На поклонението в Народния театър отишли трима президенти, но за достойното му изпра-

шен юбилей. Често повтарял, че хората са станали „по-семли духовно, като че ли не знаят какво да правят със свободата си“. Намирал спасение в къщичката си в Равадиново, накрая заживял там. Никога не се оплакал от бедността си, прекижвавал с 46 лева пенсия. Но не се озлобил, точно обратното, написал едни от най-красивите строфи за страната си: „Благодаря ти за голямото търпение/и за голямото мълчание, Българий!“. Населявал някъв своя си свят – висша фаза на мъдрост, извисеност и откaz от земните неща.

Жените. Те го обожавали. „Винаги зад него вървеше слайф от ученички, актриси, поетеси. Стана ли за малко от масата в ресторант и място то до него вече е заето“, споделяла Виолета.

Имел три брака. Първият – когато бил на 21 години, последният – на 60. С първата си съпруга, Цветана, живели 5 години, тя била твърде далеч от интересите на лирика. С Мария, вдовица с красива дъщеря – Уляна, били под един покрив също 5 години. 16-годишната Уляна заброяла и станала втората съпруга на поета. Бракът им продължил 18 години, имат две деца – Мария и Христо. Тя го общувала, но Христо живеел своя си живот. Навън. Често – с внезапни изчезвания. Една сутрин Уляна правела кафе, а той, по домашни чехли, отишъл за цигари. Приятел му предложил да откочат до Созопол и се върнал след... 3 месеца! Друг път излязъл

щанце се наложило приятели да събърят пари. До войниците от почетната рота заставали творци от всякакви идеини разветки и гидии. А когато траурното шествие се отправило към църквата „Св. София“ за ополото, хора от околните кафенета се изправили на крака да почетат поета.

Големият Христо Фотев бил на около 40, когато написал в стихотворение своята оптимистична епиграфия: „Кълна в се – аз всичко бих повторил,/Аз всичко бих отново изживял,/излюбил, изпутувал, изговорил, измолил и изплакал, и изсмям...“

Мария Рашкова

Фотев с духовник си гуру Иван Пейчев

С Петя Дубарова

С Виолета

Издателски съвет: Николай Ибушев, Владимир Чучумиев, Янко Запрянов, Добрин Драгнев, Петя Папазова, Иван Иванов.

Редколегия: Юлия Младенова – гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Димитър Бахчеванов, Невена Атанасова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. Със съдействието на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg; Диана Рамналиева, e-mail: di_ramnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12, mvrashkova@abv.bg; Димитър Бахчеванов: 0888 21 01 00